

نقش فضای مجازی در تربیت اسلامی دانش آموزان و رابطه ی آن با عملکرد تحصیلی آنان

(مطالعه موردی : دانش آموزان مقطع متوسطه شهر ستان کوههدشت)

مجله علمی تخصصی علوم انسانی اسلامی (سال دوم)

شماره ۲۴ / جلد ۱ / خرداد ۱۳۹۶ / ص ۱۸۷-۱۷۴

زهرا اسمعیلی^{۱*}، شهرام گراوند^۲

^۱عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور

^۲دانشجوی کارشناسی ارشد تاریخ فلسفه آموزش و پرورش دانشگاه پیام نور، ایران

چکیده: این تحقیق سعی دارد به بررسی نقش فضای مجازی بر تربیت و عملکرد تحصیلی دانش آموزان بپردازد، تحقیق حاضر توصیفی از نوع همبستگی و از نظر نتایج کاربردی می باشد، جامعه آماری تحقیق حاضر کلیه ی دانش آموزان پسر مقطع متوسطه شهر کوههدشت می باشد که با استفاده از روش خوشه ای چند مرحله ای اقدام به انتخاب ۱۲۰ نفر به عنوان حجم نمونه آماری نموده ایم. ابزار های اندازه گیری در این تحقیق پرسشنامه می باشد، که پرسشنامه های مورد استفاده در این تحقیق شامل پرسشنامه های استاندارد؛ فام و تیلو برای سنجش عملکرد تحصیلی، پرسشنامه استاندارد آسیب شناسی فضای مجازی می باشد که پایایی پرسشنامه تحقیق به تفکیک هر متغیر مورد بررسی قرار گرفت و مورد قبول متخصصین رشته قرار گرفت، نتایج تحقیق حاکی از آن است که فضای مجازی می تواند بر همه ی ابعاد شخصی و غیر شخصی دانش آموزان تاثیر گذار باشد و می تواند بر روی تربیت اسلامی دانش آموزان و عملکرد تحصیلی آنان نقش به سزایی داشته باشد که این نقش می تواند مثبت یا منفی باشد که بستگی به هدایت و جهت دهی آن دارد.

کلمات کلیدی: عملکرد تحصیلی، دانش آموزان، فضای مجازی، تربیت اسلامی،

مقدمه :

فضای مجازی، نسل جدیدی از فضای روابط اجتماعی است و با اینکه عمر خیلی زیادی ندارد، توانسته به خوبی در زندگی مردم جا باز کند. افراد بسیاری در سنین مختلف و از گروه های اجتماعی متفاوت در فضای مجازی کنار هم گرد آمده اند و از فاصله های بسیار دور در دنیای واقعی از این طریق با هم ارتباط برقرار می کنند.

امروزه روش های ارتباطی با دیگران از طریق اینترنت افزایش یافته است. امروزه خانواده ایرانی در سبب فرهنگی خود مواجه با شبکه های ماهواره ای، فضای مجازی، رسانه های مدرن و ... است که هر کدام به نوبه خود بخشی از فرآیند تأثیرگذاری در خانواده را هدف گرفته اند. بعضی از شبکه های ماهواره ای به طور تخصصی تمام تمرکز خود را بر مقوله خانواده نهاده است و پیام مشترک برنامه های این شبکه ها عبارتند از: «ترویج خانواده های بی سامان و لجام گسیخته در مقابل ساختار خانواده، عادی سازی خیانت همسران به یکدیگر، عادی جلوه دادن روابط جنسی دختر و پسر پیش از ازدواج، ترویج فرهنگ همباشی به جای ازدواج و عادی جلوه دادن سقط جنین برای دختران» (شکریگی، ۱۳۹۱).

پیامدهای مواجهه مخاطبان ایرانی با برنامه های شبکه های ماهواره ای، دغدغه های بسیاری را برای جامعه کارشناسی ایجاد کرده است. بسیاری از کارشناسان خانواده و بهداشت جنسی از برنامه ریزی برای تأثیر فرهنگی این سریال ها در عادی سازی خیانت زوجین به یکدیگر می گویند. افزون بر شبکه های ماهواره ای، ما با سیل عظیمی از دی وی دی های سریال های خارجی مواجه هستیم که بخش عمده این سریال ها در مقوله زن و خانواده با ترویج فرهنگ بی حیایی و بی عفتی و عادی سازی مقوله خیانت، عشق های ضربدری، مثلثی و...، قصد همراه کردن مخاطب با خود را دارند و ممکن است مخاطب با دریافت پیام این سریال ها، با محتوای ارائه شده آنها احساس همزادپنداری کند.

گسترش فضای مجازی در حوزه رابطه فرزندان و والدین نیز تغییراتی به وجود آورده است که از جمله آن به کاهش نقش خانواده به عنوان مرجع، کاهش ارتباط والدین با فرزند، شکاف نسلی به دلیل رشد فن آوری، از بین رفتن حریم بین فرزندان و والدین و ایستادن در برابر یکی از والدین یا هر دو را می توان نام برد. در بحث ازدواج ها نیز به مسائلی چون ناپایداری ازدواج ها، تغییر الگوی همسرگزینی، نداشتن مهارت هایی برای ازدواج و ناتوانی والدین برای آموزش آن به فرزندان، افزایش روابط دختر و

پسر در زمان نامزدی بدون عقد، تمایل به دریافت مهریه‌های سنگین، بالا رفتن سن ازدواج و افزایش تنوع طلبی جنسی مردان و ... می‌توان اشاره کرد. تغییراتی که در حوزه دینی در جامعه رخ داده، کاهش آموزه‌های دینی در خانواده، دوری خانواده از شریعت و کم‌رنگ شدن حریم‌های دینی در روابط خانوادگی است. (بهشتیان، ۱۳۹۲)

با توجه به اهمیت فضای مجازی در توسعه جوامع، در جامعه ما نیز در سال‌های اخیر به فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات توجه زیادی شده است؛ ولی در این رابطه آسیب‌های جدی وجود دارد که ضروری است به ریشه‌یابی آن پرداخت. «کشور ما از نظر بهره‌مندی از اینترنت در بین ۱۸۷ کشور جهان، رتبه ۸۷ را دارد که بر اساس طبقه‌بندی اتحادیه جهانی مخابرات جزء کشورهای متوسط به شمار می‌رود. ۳۵ درصد استفاده‌کنندگان اینترنت را قشر جوان تشکیل می‌دهند و میانگین صرف شده برای اینترنت ۵۲ دقیقه در هفته است» (وحدانی، ۱۳۸۳). شبکه‌های دوست‌یابی در کشور ما به سرعت در میان جوانان ایرانی محبوب شده است و "ایرانی‌ها رتبه سوم را در این شبکه‌ها کسب کرده‌اند" (ستارزاده، ۱۳۸۶). فرهنگ رسانه‌ای اینترنت، فضای ذهنی جوانان را اشغال کرده و از آن مهم‌تر، نمایانگر نقش خانواده در کنار این ابر رسانه است که والدین روی فرزندان خود تا چه حد کنترل تربیتی و نظارت اخلاقی دارند. بروز آسیب‌های نوظهور می‌تواند زمینه‌ساز نوع جدیدی از آسیب‌های اجتماعی و روانی باشد؛ به همین دلیل، برنامه‌ریزی برای شناسایی، پیشگیری و کاهش آسیب‌های نوظهور، لازم و ضروری می‌نماید. آسیب‌های نوظهور، آسیب‌های مرتبط با فن‌آوری‌های جدید است که آسیب‌های ناشی از استفاده از ماهواره، بازی‌های رایانه‌ای، تلفن همراه و اینترنت می‌توانند در این مجموعه قرار گیرند. حال در این تحقیق سعی می‌شود به بررسی نقش فضای مجازی در تربیت اسلامی دانش‌آموزان و رابطه‌ی آن با عملکرد تحصیلی آنان بپردازیم و در جستجوی واکاوی آن براییم. (جعفری، ۱۳۸۵)

روش شناسی تحقیق:

تحقیق حاضر توصیفی از نوع همبستگی و از نظر نتایج کاربردی می‌باشد، جامعه آماری تحقیق حاضر کلیه ی دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه شهر کوه‌دشت می‌باشد که با استفاده از روش خوشه‌ای چند مرحله‌ای اقدام به انتخاب ۱۲۰ نفر به عنوان حجم نمونه آماری نموده ایم. ابزارهای اندازه‌گیری در این تحقیق پرسشنامه می‌باشد، که پرسشنامه‌های مورد

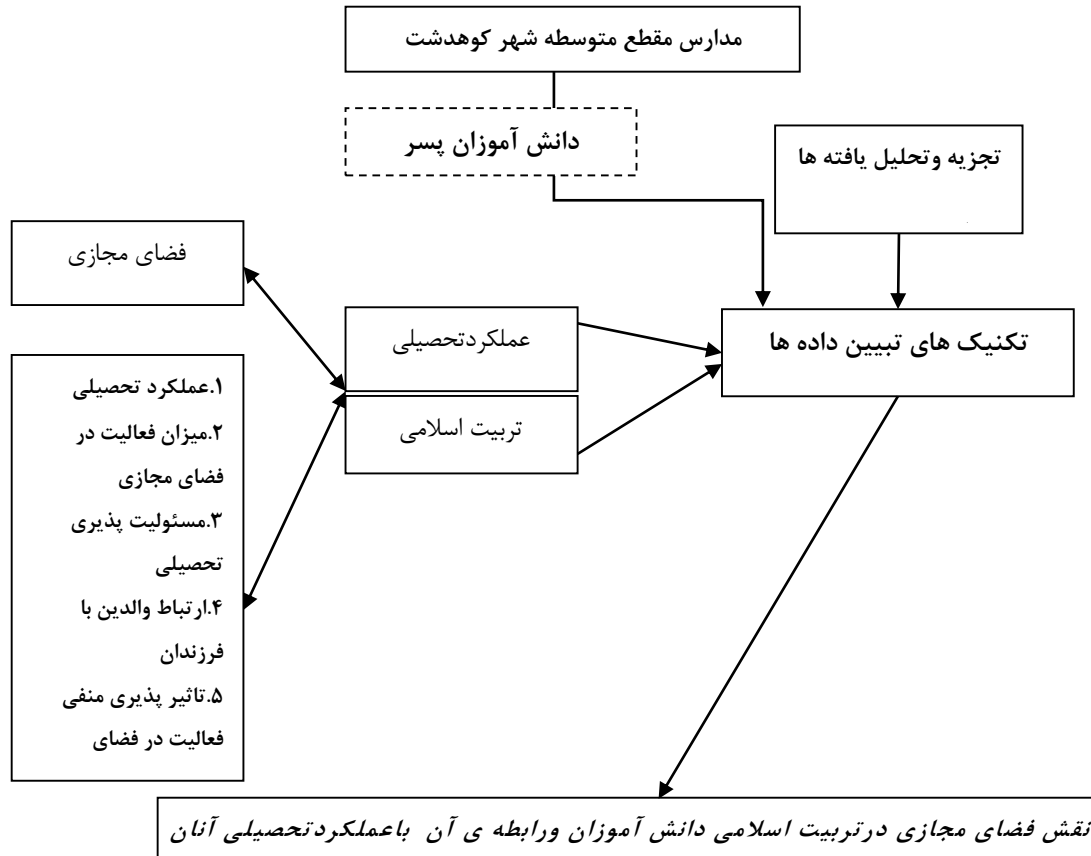

استفاده در این تحقیق شامل پرسشنامه های استاندارد ؛ فام و تیلو برای سنجش عملکرد تحصیلی ، پرسشنامه استاندارد آسیب شناسی فضای مجازی می باشد.

جدول شماره ۱: پایایی پرسشنامه تحقیق به تفکیک هر متغیر

آماره	Cronbach's Alpha if Item Deleted
عملکرد تحصیلی	۰/۸۱۴
تاثیرات فضای مجازی	۰/۸۶۱
میزان فعالیت دانش آموزان	۰/۸۷۵
تربیت اسلامی	۰/۸۰۶
رابطه ی بین والدین و دانش آموزان	۰/۸۱۳
مسئولیت پذیری تحصیلی	۰/۸۴۹

تجزیه وتحلیل بین داده های بدست آمده در این تحقیق به وسیله ی نرم افزار SPSS مورد بررسی قرار گرفت و شمای کلی فرایند تحقیق در شکل شماره یک به تصویر کشیده شده است.

شکل شماره ۱: مدل مفهومی تحقیق

در ادامه از آزمون کیسر - می بر جهت کفایت نمونه ها استفاده می شود ؛ آزمون کیسر - می بر و اوکلین شاخصی برای کفایت نمونه است. بر اساس آزمون مذکور می توان میزان تعلق متغیر ها به یکدیگر (علیت عاملی) و در نتیجه مناسب بودن آن ها را برای تحلیل عاملی تشخیص داد و هم مناسب بودن هر متغیر را به تنهایی مشخص کرد. با توجه به اینکه مقدار آن برابر با ۰/۷۱ می باشد، لذا قضاوت در مورد آن در حد عالی گزارش می شود.

در آزمون کرویت بارلت، فرض همبستگی بین سوالات مورد بررسی قرار می گیرد. با توجه به مقدار مجذور کای و سطح معناداری ($P < 0/01$ و $X^2 = 247.3/39$) نتیجه گرفته می شود که بین سوالات همبستگی وجود دارد.

جدول شماره ۲: نتایج آزمون بارتلت و کیسر - می یر و اوکلین

مقدار	پیش فرض	
۰/۷۷	مقدار کیسر - می یر و اوکلین (کفایت حجم نمونه)	
۲۴۷۰۳/۳۹	مقدار مجذور کای	آزمون کرویت بارتلت
۱۵۸	درجه آزادی	
۰/۰۰۱	سطح معناداری	

یافته های تحقیق:

نتایج توصیفی پژوهش

در این قسمت توضیحاتی در مورد مشخصات عمومی پاسخگویان ارائه شده است و در ادامه نیز به نتایج مربوط به نگرش و وضعیت پاسخگویان در ارتباط با هریک از مفاهیم و گویه های تحقیق پرداخته خواهد شد.

متغیر سن

جدول زیر براساس توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب سن تنظیم گردیده است، همانطور که مشخص می باشد بیشترین فراوانی مربوط به مقطع سنی ۱۵ سال یا ۲۷/۵۰ درصد می باشد و سایر سنین به ترتیب از بیشتر به کمتر شامل ۱۶ سال با ۲۳/۳۳ درصد، ۱۷ سال با ۱۶/۱۹ درصد، ۱۹ سال بالاتر با ۱۵/۸۳ درصد و ۱۸ سال با ۱۴/۱۶ درصد می باشد.

جدول (۳): سن آزمودنی ها

درصد	فراوانی	سن
۲۷/۵۰	۳۳	۱۵ سال
۲۳/۳۳	۲۸	۱۶ سال
۱۶/۱۹	۲۳	۱۷ سال
۱۴/۱۶	۱۷	۱۸ سال
۱۵/۸۳	۱۹	۱۹ سال بالاتر
٪۱۰۰	۱۲۰	جمع

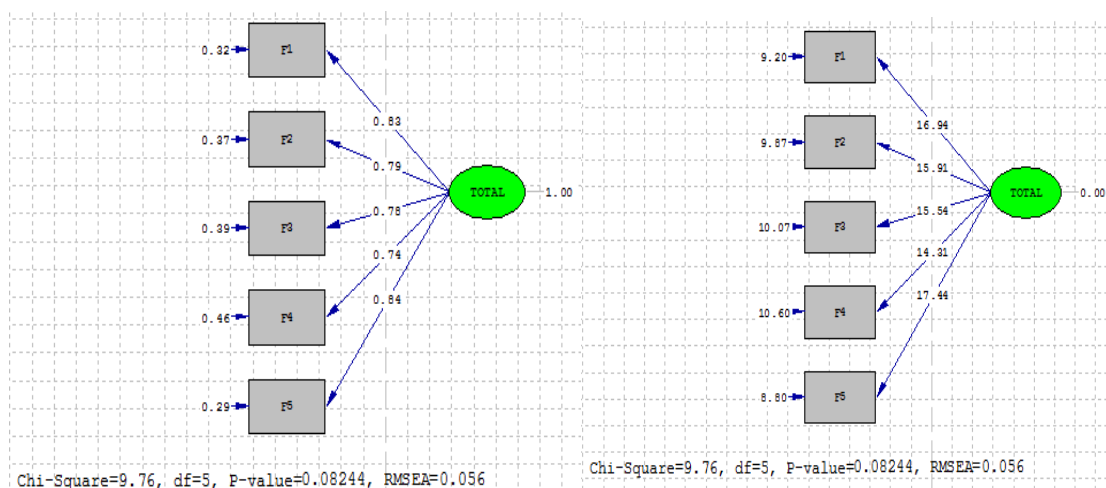
تحصیلات

جدول زیر براساس توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب تحصیلات تنظیم گردیده است، همانطور که مشخص می باشد بیشترین فراوانی مربوط به مقطع تحصیلی اول دبیرستان با ۳۰ درصد است و سایر مقاطع به ترتیب شامل سوم دبیرستان با ۲۸/۳۳ درصد، پیش دانشگاهی با ۲۲/۵ درصد و دوم دبیرستان با ۱۹/۱۶ درصد می باشد.

جدول (۴): تحصیلات آزمودنی ها

درصد	فراوانی	سن
۳۰٪	۳۶	اول دبیرستان
۱۹/۱۶	۲۳	دوم دبیرستان
۲۸/۳۳	۳۴	سوم دبیرستان
۲۲/۵	۲۷	پیش دانشگاهی
۱۰۰٪	۱۲۰	جمع

حال در این تحقیق سعی شده است که به بررسی نقش فضای مجازی در تربیت اسلامی دانش آموزان و رابطه ی آن با عملکرد تحصیلی آنان پرداخته شود؛ قبل از بررسی و تحلیل یافته های تحقیق براساس مدل شماره ۱ و مدل شماره ۲ می توان به معناداری بین کلیه ی متغیرهای تحقیق اشاره نمود.

مدل شماره ۱ : رابطه ی بن متغیرها در حالت معناداری   مدل شماره ۲ : رابطه ی بین متغیرها در حالت استاندارد

فرضیه اول :بین تربیت اسلامی و فعالیت در فضای مجازی دانش آموزان منطقه مورد مطالعه رابطه ی معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۵ : رابطه ی بین تربیت اسلامی و فعالیت در فضای مجازی دانش آموزان منطقه مورد مطالعه

فعالیت در فضاهای مجازی		ضریب همبستگی
		تربیت اسلامی
P	R	
٪۰۰۱	٪۳۷۵	

براساس جدول شماره ۵ ضریب همبستگی بین دومتغیر تربیت اسلامی و فعالیت در فضای مجازی دانش آموزان منطقه مورد مطالعه در سطح $P > ٪۰۰۵$ می باشد پس بنابراین می توان گفت که بین تربیت اسلامی و فعالیت دانش آموزان در فضای مجازی رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم :

بین میزان فعالیت دانش آموزان در فضای مجازی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان رابطه ی معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۶ : رابطه ی بین میزان فعالیت دانش آموزان در فضای مجازی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان

فعالیت در فضای مجازی		ضریب همبستگی
		عملکرد تحصیلی
P	R	
٪۰۰۱	-٪۲۱۱	

با توجه به جدول شماره ۶ می توان گفت که بین میزان فعالیت دانش آموزان در فضای مجازی با میزان عملکرد تحصیلی آنان در فضای مجازی رابطه ی معکوس و همبستگی منفی وجود دارد ، یعنی هرچه میزان فعالیت دانش آموزان در فضای مجازی بیشتر باشد ، عملکرد تحصیلی آن پایین تر و نامناسب تر می باشد و هرچه میزان فعالیت دانش آموزان در فضای مجازی کمتر باشد ، موجب عملکرد تحصیلی بهتر آنان می گردد.

فرضیه ی سوم : بین تربیت اسلامی دانش آموزان و میزان مسئولیت پذیری تحصیلی دانش آموزان رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۷: رابطه ی بین تربیت اسلامی و میزان مسئولیت پذیری دانش آموزان

تربیت اسلامی		ضریب همبستگی
		میزان مسئولیت پذیری تحصیلی
P	R	
٪۰۰۱	-٪۳۱۵	

باتوجه به منفی بودن نتیجه بدست آمده بین میزان مسئولیت پذیری تحصیلی دانش آموزان و فعالیت در فضای مجازی می توان گفت رابطه ی بین این دو متغیر همبستگی منفی و رابطه ی غیر مستقیمی وجود دارد؛ یعنی هرچه میزان فعالیت دانش آموزان در فضای مجازی بیشتر باشد نسبت به تکالیف و چهارچوب تحصیلی بی مسئولیت تر می باشد و هرچه میزان فعالیت در این فضا کمتر باشد؛ مسئولیت پذیری تحصیلی دانش آموزان بالاتر است.

فرضیه ی چهارم : بین تاثیر پذیری منفی دانش آموزان و فعالیت در فضاهای مجازی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۸: رابطه ی بین تاثیر پذیری منفی دانش آموزان و فعالیت در فضاهای مجازی

فعالیت در فضای مجازی		ضریب همبستگی
		تاثیر پذیری منفی
P	R	
٪۰۰۲	٪۲۷۸	

با توجه به جدول شماره ۸ می توان گفت هرچه میزان فعالیت دانش آموزان در فضاهای مجازی پایین باشد، میزان تاثیر پذیری منفی دانش آموزان بالا تر می باشد و هرچه میزان فعالیت در فضای مجازی دانش آموزان بالا باشد میزان تاثیر پذیری آنان کمتر می باشد.

فرضیه ی پنجم : بین میزان همراهی کردن والدین با فرزندانشان در انجام فرایض و تربیت اسلامی و عدم تاثیر پذیری آنان از فضای مجازی رابطه معناداری وجود دارد.

جدول شماره ۹: رابطه ی بین میزان همراهی کردن والدین با فرزندانشان در انجام فرایض و تربیت اسلامی و عدم تاثیر پذیری آنان از فضای مجازی

عدم تاثیر پذیری از فضای مجازی		ضریب همبستگی	
		همراهی کردن والدین با فرزندانشان	
P	R		
۰.۰۰۸٪	-۰.۱۷۸		

هرچه میزان همکاری والدین دانش آموزان با آنان در انجام فرایض و چهارچوب های تربیتی بیشتر باشد ، میزان تاثیر پذیری و سرگرمی دانش آموزان از فضای مجازی پایین تر هست و هرچه میزان همکاری والدین در این راستا پایین باشد ، موجب تاثیر پذیری دانش آموزان به فضای مجازی و سوق دادن به سمت آن می گردد.

بحث و نتیجه گیری:

اینترنت فضایی مملو از فرصت و تهدید است. فضای مجازی، همانند هر مقوله ی دیگری که در عالم واقع وجود دارد، باید از منظر تهدید و فرصت، توأمأ دیده شود. فضای مجازی، سکه ای است که باید دو روی آن را با هم دید. رویی که ناظر به فرصت ها و نقاط قوت آن بوده و روی دیگر که ناظر به تهدیدهای این فضا می باشد. باید دانست که شناخت صحیح فضای مجازی و به تبع آن، استفاده ی صحیح و در عین حال حداکثری از این پدیده ی دنیای مدرن، مستلزم شناخت و سپس لحاظ کردن هر دو روی سکه است.

براساس آمارهای منتشره تنها یک ونیم درصد از محتوای اینترنت غیراخلاقی و تهدیدآمیز می باشد و این در حالیست که این یک ونیم درصد بر نود و هشت ونیم درصد فرصت آمیز محتوای اینترنت سایه شوم خود را افکنده است. به نظر می رسد با اتخاذ راهکارهای مناسب می توان فضای اینترنت و فضای مجازی را به فضای آموزشی برای دانش آموزان و دانشجویان تبدیل کرد که این امر همکاری بسیاری از سازمان های دخیل در امر را می طلبد.

نتایج حاکی از تاثیر شبکه‌های اجتماعی بر افت تحصیلی دانشجویان و دانش‌آموزان از نگاه کارشناسان

- رشد روزافزون تکنولوژی و وسایل جدید ارتباطی و شبکه‌های جدید اجتماعی و اینترنتی همه ابعاد زندگی فردی و اجتماعی را تحت تاثیر قرار داده و جزئی از زندگی و روابط بین افراد و گروه‌های اجتماعی شده است.
- در حال حاضر دانشجویان و دانش‌آموزان در ایام امتحانات با توجه به گرایش زیاد به این وسایل و شبکه‌های اجتماعی مجازی، مدت زیادی را در این شبکه‌ها می‌گذرانند
- این امر تاثیرات نامطلوبی بر وضعیت آموزشی آنها داشته و باعث افزایش افت تحصیلی و پایین آمدن کیفیت آموزشی آنها شده است.
- لازم است در این زمینه برنامه‌ریزی‌های مناسبی در جهت افزایش آگاهی و شناخت دانشجویان و دانش‌آموزان و خانواده‌ها توسط نهادها و سازمان‌های آموزشی، فرهنگی و تربیتی در محیط‌های دانشجویی و دانش‌آموزی صورت گیرد.
- شبکه‌های اجتماعی آثار مخربی بر تعلیم و تربیت دارند.
- افت تحصیلی در ۷۰ درصد دانش‌آموزانی که از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند، به وضوح مشاهده می‌شود.
- تا زمانی که فضای امن برای حضور دانش‌آموزان و دانشجویان ایجاد نشود چالش‌ها و تهدیدها در حوزه تعلیم و تربیت رو به افزایش است.
- کنترل کودکان در شبکه‌های اینترنتی غیرممکن است و تنها راه جلوگیری از آسیب دانش‌آموزان در شبکه‌های مجازی، ایجاد محدودیت برای آنان در این فضاها است.
- گرچه ماهواره و تکنولوژی‌های جدید ارتباطی، سهم به‌سزایی در پیشرفت علم و رفاه انسانی دارند اما در تجربه کوتاه و چندین ساله معلوم شده است دارای برخی آسیب‌ها و پیامدهای منفی نیز هستند و این تاثیرپذیری بر روی کودکان و نوجوانان بیشتر و قابل‌تامل‌تر است.
- اعتیاد برخی نوجوانان و جوانان به شبکه‌های اجتماعی به حدی زیاد شده است که حتی در کلاس درس و زمان تدریس معلم و استاد در شبکه‌های اجتماعی و فضای اینترنتی به سر می‌برند.

- تمرکز حواس دانش آموز در کلاس درس، مهم ترین امر در روند یادگیری دروس است، ولی امروزه بردن گوشی همراه در این محیط آموزشی، بلای جان تمرکز حواس درس و استاد شده است.

- دانش آموزانی که درگیر شبکه های اجتماعی و فضای اینترنتی هستند، تمرکزشان بر درس کاهش می یابد و این موضوع افت تحصیلی را به همراه دارد.

نکات برجسته پژوهش:

- دانش آموزان بیش از دیگران در معرض آسیب های ناشی از کاربرد نادرست اینترنت قرار دارند. تحقیقات نشان می دهد که استفاده زیاد از اینترنت با پیوند ضعیف اجتماعی مرتبط است و دانش آموزانی که بیشتر وقت خود را صرف وب گردی های اینترنتی می کنند پیوند کمتری با خانواده و گروه هم سالان خود دارند و تاثیر پذیری بیشتری نیز از این فضا دارند.

- این روزها با توجه به استقبال گسترده کاربران اینترنتی خصوصاً قشر جوان و نوجوان از شبکه های اجتماعی مجازی، بررسی مسائل مربوط به این شبکه ها جهت اتخاذ تصمیمات صحیح و برنامه ریزی دقیق توسط مسئولان فرهنگی و اجتماعی و نیز والدین، ضروری است.

- از جمله مشکلاتی که ممکن است برای دانش آموزان در صورت استفاده نادرست از اینترنت و فضای مجازی به عنوان آینده سازان جامعه پیش بیاید، افت تحصیلی و کاهش عملکرد آموزشی آنان است.

- دانشجویان و دانش آموزان در ایام امتحانات با توجه به وابستگی و گرایش زیاد به شبکه های اجتماعی مجازی، مدت زیادی را در این شبکه ها می گذرانند که این امر تاثیرات نامطلوبی بر وضعیت آموزشی آنها داشته و باعث افزایش افت تحصیلی و پایین آمدن کیفیت آموزشی و امتحانات آنها شده است.

- اعتیاد برخی نوجوانان و جوانان به شبکه های اجتماعی به حدی زیاد شده است که حتی در کلاس درس و زمان تدریس معلم و استاد در شبکه های اجتماعی به سر می برند.

پژوهش خبری صدا و سیما: اینترنت و سرویس های ارائه شده در قالب آن، در عین حال که ابزار مفیدی برای کسب و تبادل اطلاعات است اما می تواند مخرب نیز باشد؛ به بیان دیگر، اینترنت ابزار قدرتمندی است که هم می تواند باعث فساد گردد و هم ابزار آموزش و تعلیم و رشد علمی، فرهنگی و اجتماعی نوجوانان و جوانان را فراهم آورد. شبکه های اجتماعی مجازی مثل همه پدیده های مدرن به عنوان یک ابزار هم کاربرد منفی و هم کاربرد مثبت دارند به شرط آنکه استفاده کننده روش های استفاده صحیح از آن را بداند.

این روزها با توجه به استقبال گسترده کاربران اینترنتی خصوصاً قشر دانش آموز و دانشجو از شبکه های اجتماعی مجازی، بررسی مسائل مربوط به این شبکه ها جهت اتخاذ تصمیمات صحیح و برنامه ریزی دقیق توسط مسئولان فرهنگی و اجتماعی و نیز والدین، ضروری است. آنچه که در این میان می تواند آسیب هایی را به جامعه وارد کند، گرایش افراد جامعه به آسیب های فضای مجازی است و قشر دانش آموز به جهت خصوصیات روانشناختی که دارد از اثرپذیرترین گروه های جامعه به شمار می آید. در این نوشتار آثار منفی شبکه های اجتماعی بر روی دانش آموزان و دانشجویان را از جنبه افت تحصیلی مورد بررسی قرار می گیرد.

منابع :

۱. رضوانی، کامبیز (۱۳۸۵)، استفاده از اینترنت و پیلمدهای روانی و اجتماعی آن، پایان نامه کارشناسی ارشد دانشگاه تهران
۲. جعفری، نسیم و فاتحی زاده، مریم (۱۳۹۰)، پیش بینی اعتیاد به اینترنت برپایه ی هوش هیجانی در دانشجویان دانشگاه اصفهان، دانش و پژوهش در روانشناسی کاربردی، سال دوازدهم، شماره ۳
۳. بهشتیان، محمد (۱۳۹۲)، رابطه ی هوش هیجانی و اعتیاد به اینترنت در بین دانش آموزان دبیرستان های شهر تهران، جامعه پژوهی فرهنگی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، سال چهارم، شماره دوم، صص ۱ تا ۱۹
۴. قنبری طلب، محمد و علی، قنبری و طهماسبی کیانی، فاطمه و نادری لردجانی، مریم (۱۳۹۲) رابطه ی هوش هیجانی با استعداد اعتیاد دانش آموزان پسر دوره پیش دانشگاهی شهرستان شهرکرد، مجله دانشگاه علوم پزشکی، دوره ۱۵، شماره ۳
۵. وحدانی، سمیه (۱۳۸۳)، بررسی رابطه ی وابستگی به رایانه و اینترنت و سازگاری اجتماعی دانشجویان دختر کارشناسی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی دانشگاه شیراز
- ۶.
۷. اکبری، ابوالقاسم؛ اکبری، مینا. (۱۳۹۰). آسیب شناسی اجتماعی. تهران: انتشارات رشد و توسعه.
۸. رحیمی، محمد. (۱۳۹۰). عوامل اجتماعی مؤثر بر شکاف نسلی؛ مطالعه موردی شهر خلخال. پایان نامه کارشناسی ارشد جامعه شناسی. دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز.
۹. زنجانی زاده، هما. (۱۳۸۴). بررسی تأثیر اینترنت بر ارزش های خانواده در بین دانش آموزان. مجله انجمن جامعه شناسی ایران. دوره ششم. شماره ۲.
۱۰. ستارزاده، داوود. (۱۳۸۶). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر اعتیاد به اینترنت و پیامدهای آن، فصلنامه تخصصی علوم اجتماعی. شماره چهاردهم.
۱۱. شکرپیگی، عالییه. (۱۳۹۱). رسانه، زنان و مناسبات خانواده. نشست انجمن جامعه شناسی ایران.
۱۲. صادقیان، عفت. (۱۳۸۴). تأثیر اینترنت بر کودکان و نوجوانان. تهران: مجله الکترونیکی نما. شماره ۴.

www.ISEAS.ir

www.Listjournal.ir

www.ConferenceList.ir

پایگاه استنادی ملی مقالات دانشگاهی ایران

پایگاه استنادی ملی مجلات دانشگاهی ایران

پایگاه استنادی ملی کنفرانس های دانشگاهی ایران

Iron Academy of
Science and Technology

-
- l-mann R.J. Reasons for internet use and social anxiety, Pers Individ Dif Wang W. Internet dependency and psychosocial maturity among college students, International Journal of Human-Computer Studies. 2001. 55 : 919-938.
- 2- Gonzalez NA. Internet addiction disorder and its relation to impulse control. [Dissertation] USA: Texas University, Collage of Psychology. 2008: 6-25.
- 3- Amichai Hamburger Y. Ben-Artzi E., Loneliness and Internet use, Computer in Human Behavior. 2003, 19: 71-80.
- 4- Anderson, K.J. Internets use among college students an exploratory study. Journal of American College Health, 2001, 50(1):21-26.4- Bloch, J. Student/teacher interaction via e-mail: the social context of Internet discourse. Journal of Second Language Writing, 2002. 11:117-134.
- 5- Brenner V. Pathology of computer use: XLVII. Parameters of Internet use, abuse and addiction: the first 90 days of the Internet Usage Survey, Psychological Reports.1997, 80 (3) : 879-882.